

Heiligdomsvaart 2025

Nieuwsbrief 5 – november 2024

Theo Bovens: 'Er wordt volop gebouwd...'

Sinds de succesvolle Aftrapbijeenkomst op 6 september zijn alweer 2,5 maand verstreken. En er is weer zeer veel werk verzet door onze vrijwilligers. Als voorzitter kan ik daar niet anders dan grote waardering voor uitspreken!

Zo genoot ik al van twee van de serie van tien filmpjes die Roderick van Attekum maakt, kundig geholpen door interviewster en sidekick Vivianne Rijnders, en professioneel opgenomen en gemonteerd door Xavier Comuth. In elk filmpje legt Roderick een verband tussen ons thema 'Wees een Bruggenbouwer' en een toepasselijk gedeelte uit de Bijbel. De serie heet dan ook Bijbelse Bruggenbouwers. Nog niet gezien? Kijk dan snel op Youtube, kanaal Heiligdomsvaart Maastricht 2025. Als je zelf Youtube hebt kun je je ook op dit kanaal gratis abonneren. Je ontvangt dan steeds een signaal als er een nieuwe aflevering is geplaatst.

Maar je kunt de filmpjes ook zien op onze Facebookpagina (Heiligdomsvaart Maastricht), die wordt bijgehouden door onze vrijwilligers van de PR-commissie. Je kunt de Heiligdomsvaart overigens aan bekendheid helpen door onze berichten op Facebook, Youtube en Instagram te liken (duimpje of hartje) en liefst te delen met je vrienden en volgers.

En zo genoot ik ook van de twee Bruggenbouwer-lezingen die in de St. Jan zijn gehouden onder de verantwoordelijkheid van pijler 2 (Elly de Haan, Dorry Hochstenbach). De eerste werd gehouden door Deken Ed Smeets (over de rol van kerkmuziek als bruggenbouwer in de liturgie), en in de tweede waren ds. René de Reuver (scriba PKN) en bisschop Mgr. Gerard de Korte (Den Bosch) de sprekers. Zij

spraken over de vele bruggen die er inmiddels tussen christenen van diverse kerken zijn gebouwd. Boeiend!

Zeer dankbaar ben ik ook de Orde van de Tempeliers, commanderij St. Christoffel, die de hele organisatie van deze lezingenreeks trekt. Telkens zijn er zes of zeven leden aanwezig, ze verzorgen publiciteit, ontvangen de sprekers en het publiek, en handelen de logistieke zaken af. Hulde!

Maar ook onder de motorkap wordt er keihard gewerkt aan de organisatie van de talloze andere activiteiten, aan de vergunningen, aan de subsidieverzoeken, aan de repetities voor de concerten, aan de teksten van boeken enzovoort enzovoort. De kunst is om het overzicht te bewaren, de coördinatie op te pakken en de bruggen te slaan tussen wal en schip. Daar doet onze 'Permanence' bestaande uit Jim Janssen, Helma Lousberg, Math Stroes, Paul Philip Lemmens en Pascal Walters, uitstekend werk. Help hun door ze goed op de hoogte te houden en tijdig je vragen te stellen.

En ook belangrijk was ons kennismakingscontact met bisschop Ron van den Hout van Roermond. Hij is als plaatselijk bisschop immers verantwoordelijk voor de kerkelijke onderdelen van de Heiligdomsvaart. We hebben afspraken gemaakt over het uitnodigen van collega-bisschoppen en de deelname van het Bisdom in diverse activiteiten.

Ik mocht de afgelopen maanden al tijdens lezingen een paar keren groepen toespreken over onze Heiligdomsvaart. En telkens ervaar ik hoe de

Heiligdomsvaart bij mensen leeft, dat er oprechte interesse is, en dat onze levende traditie steun krijgt. Dat geeft mij telkens extra motivatie.

Ik raad jullie ook aan om met verve in eigen contacten te spreken over ‘Wees een Bruggenbouwer’, over de HDV 2025, en je zult merken dat er grote interesse is. Daarmee wordt het meebouwen aan de Heiligdomsvaart-brug een stuk gemakkelijker. Kortom: de bouw vordert!

Beeld: Leonard Walpot

Drie steunpilaren overleden – Theo Bovens

De organisatie van de Heiligdomsvaart is statutair in handen van de Vereniging Het Graf van Sint Servaas. In de laatste Nieuwsbrief moesten wij al het overlijden van actief Graflied Toon Jenniskens melden. Hij was sinds 1984 actief voor de Heiligdomsvaarten en ook voor de komende editie had hij al werk verricht.

Helaas moeten wij melden dat in de afgelopen weken nog drie Grafleden zijn overleden, namelijk de heren Frits Mennens (lid sinds 1995), Jo Ruyters (lid sinds 1991) en Jan Gilissen (lid sinds 1991). Zij waren alle drie de tachtig gepasseerd en momenteel niet meer actief in één van onze commissies.

Frits Mennens was voorheen ook lid van het kerkbestuur van Servaas, alsmede bestuurslid van de Stichting Schatkamer. Maar hij was ook bekend, omdat hij secretaris was van de Stichting Restauratie Sint Servaas die de grootschalige restauratie van de basiliek in de jaren tachtig organiseerde en leidde.

Notaris Jo Ruyters was eveneens een tijd lid van het Kerkbestuur. Daarnaast was hij actief in diverse

charitatieve stichtingen. Als liefhebber van kunst en antiek was hij lid van de commissies Cultuur en Tentoonstellingen in diverse HDV's. Tevens was hij mede-initiatiefnemer van de stichting Servaas in Rome die o.a. de doopvont in de Friezenkerk in Rome (met de koperen Servaassleutel) sponsorde.

Jan Gilissen was jarenlang lid van het Percessiecomité Servaas-Slevrouwe. In 1983 speelde hij Servaas in het klank- en lichtspel *'t Gouden Huys*. Als creatieve duizendpoot werkte hij mee aan diverse Ommegangen, bekleedde hij de draagberries, beschilderde hij decors en 'ranzjeerde' allerlei organisatorische oplossingen.

Het Graf verliest binnen vijf weken vier echte steunpilaren van vorige edities van de Heiligdomsvaart. Wij treden nu in hun voetsporen, maar beseffen dat grote schoenen te vullen zijn.

Dat zij mogen rusten in vrede bij Slivvenhier, op voorspraak van Sint Servaas.

Sint Servaas als brug tussen Oost en West

– Armand Karaoglan

Op zaterdag 14 juni 2025 zal de Nederlandse Armeense gemeenschap in de Sint-Servaasbasiliek een bijzondere plechtige mis opdragen ter ere van hun Armeense landgenoot, de Heilige Servatius. Op uitnodiging van Alain Hendrikx, lid van pijler 1 – Basilica en pelgrimage – van de Heiligdomsvaart 2025, gaat Armand Karaoglan, bestuurslid van de Armeens-apostolische kerk in Maastricht, dieper in op de verbondenheid van Oosterse en Westerse kerken, met de Heilige Servatius als een verbinder.

De Armeense liturgie, gevolgd door zowel de Armeens-Apostolische als de Armeens-Katholieke Kerk, is een rijk en eeuwenoud ritueel dat zijn oorsprong vindt bij de Heilige Gregorius de Verlichter (circa 257-331), de stichter en patroonheilige van de Armeense Kerk. Volgens de traditie was hij degene die deze liturgie samenstelde. Tot op de dag van vandaag wordt het Klassiek Armeens als liturgische taal gebruikt, wat bijdraagt aan de diepe historische en spirituele waarde van deze eredienst.

De liturgie, bekend als de Soerp Badarak of Heilige Liturgie, volgt een vaste structuur die Byzantijnse invloeden combineert met oude Armeense christelijke tradities. Enkele belangrijke onderdelen van de dienst zijn de voorbereiding van het altaar en de gaven (brood en wijn), gevolgd door de intrede van de geestelijkheid, psalmen, gezangen en lezingen uit de Heilige Schrift. Het reciteren van de geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel uit het jaar 325 bevestigt de kernpunten van het christelijke geloof, waarna de priester tijdens de Eucharistische gebeden de Heilige Geest aanroept om de gaven te heiligen. Dit mondt uit in het ontvangen van de Communie, waar de gelovigen het lichaam en bloed van Christus ontvangen. De dienst zal worden afgesloten met gebeden, zegeningen en het uitdragen

van het Heilig Sacrament. Deze liturgie benadrukt de sacramentele eenheid tussen de gelovigen en Christus, en draagt een diep mystieke en symbolische lading.

Op zaterdag 14 juni 2025, om 12.00 uur, zal de Armeense gemeenschap een bijzondere plechtige mis vieren in de Servaasbasiliek ter ere van hun Armeense landgenoot, de Heilige Servatius. Dit wordt een unieke gebeurtenis waarbij alle Armeense kerken en organisaties in Nederland, België en grensregio Duitsland zijn uitgenodigd. De Goddelijke Liturgie zal worden voorgedaan door aartsbisschop Khajag Barsamian uit Rome en bisschop Serovpé Isakhanyan uit Duitsland, begeleid door een kerkkoor. Deze viering is niet alleen bedoeld om de nagedachtenis van Sint Servatius te eren, maar ook om zijn naam en betekenis breder onder de aandacht te brengen en een pelgrimage naar de basiliek te stimuleren.

Met deze plechtige gebeurtenis willen we de verbondenheid van de Armeense kerkgemeenschap met de rijke christelijke tradities van Europa verder versterken en tegelijkertijd de Heilige Servatius eren als een brug tussen Oost en West.

Woensdag 13 november 2024 Derde Bruggenbouwerlezing – ‘Limburg als Brug(genbouw) provincie in de Euregio Maas Rijn’

In het kader van de Heiligdomsvaart 2025 vindt er een lezingencyclus plaats van september 2024 tot juni 2025 waarin vanuit verschillende invalshoeken – religieus, maatschappelijk, politiek, ecologisch, cultureel – het thema van de Heiligdomsvaart ‘Wees een bruggenbouwer’ wordt belicht.

De lezingen zijn bedoeld voor een breed publiek, voor eenieder gratis toegankelijk en worden gehouden op de tweede woensdagavond van de maand op diverse locaties in het centrum van Maastricht.

De komende lezing vindt plaats op woensdag 13 november 2024 met als onderwerp ‘Limburg als Brug(genbouw) provincie in de Euregio Maas Rijn’; de spreker is Gouverneur Emile Roemer.

Gouverneur Roemer zal de volgende aspecten belichten: Hoe werken we met onze burensamen, hoe bouwen we verbindingen, hoe gebruiken we onze positie als grensprovincie (“grenzen zijn

verbindingslijnen”), en welke rol spelen waarden als democratie en wederzijds respect hierbij?

Lezing op woensdag 13 november 2024

19.30 uur Welkom
20.00 uur Start lezing

Locatie

Aula van de Universiteit Maastricht,
Minderbroedersberg, Maastricht

Aanmelden

Wilt u deze lezing bijwonen, vragen wij u zich aan te melden met vermelding van uw naam en de datum van de lezing die u wil bezoeken via: bruglezing@heiligdomsvaartmaastricht.nl of eventueel telefonisch bij Elly de Haan-Verduyn, 06 40 26 10 66. *De toegang is gratis.*

Voor het hele programma zie:
www.bruglezingmaastricht.nl

Dinsdag 26 november 2024

‘Welk verband heeft het Heilig Jaar met de Heiligdomsvaart?’ – Lezing door diaken Régis de la Haye

Dit jaar valt het Heilig Jaar 2025 samen met de Heiligdomsvaart in 2025. Men kan zich natuurlijk afvragen af deze twee gebeurtenissen een band hebben met elkaar. Er is wel zeker een verband, maar om dat te duiden moeten we in de geschiedenis duiken.

De Commissie Verdieping van de Broederschap van Onze Lieve Vrouw heeft diaken Régis de la Haye om

uitleg gevraagd. Hij zal over dit onderwerp een lezing houden op dinsdag 26 november 2024 om 20.00 uur, in de parochiezaal van de Onze Lieve Vrouw (ingang Stokstraat 46A).

Iedereen is welkom! De toegang is gratis.

Graag aanmelden via info@olv-sintpieter.nl of telefonisch 043-3214694.

Beeld: Marianne Lubrecht

'Geloof bouwt bruggen'

Nabeschouwing 1 bij de tweede Bruggenbouwerslezing door Elly de Haan-Verduyn

Elly de Haan-Verduyn is een van de drijvende krachten van pijler 2. Zij geeft een korte terugblik op de tweede Bruggenbouwerslezing.

Woensdagavond 9 oktober 2024 was de tweede bruggenbouwerlezing in de St. Jan. Voor deze lezing had ik onze scriba van de Generale Synode van de Protestantse Kerk, dr. René de Reuver gevraagd, samen met bisschop Gerard de Korte uit het bisdom Den Bosch.

Het was een prachtige, interessante lezing over geloof en wat geloof kan doen. Over bruggen bouwen van de ene gelovige naar de ander, naar anders- of niet-gelovigen. Wat de laatste 100 jaar is bereikt in de oecumene, maar ook waarover nog met elkaar van gedachte gewisseld zal moeten worden. Zoek de contacten, neem elkaar serieus en probeer

samen iets op te bouwen.

Een zeer waardevolle avond, met dank aan beide sprekers, die elkaar prachtig aanvulden. De lezing is terug te zien op www.kerkmroep.nl Protestantse Gemeente Maas-Heuvelland te Maastricht (opname van 9 oktober 2024).

Voorafgaand aan de lezing waren de sprekers uitgenodigd om een hapje te komen eten, omdat zij al op tijd van huis moesten vertrekken. Het etentje was in het stadspaleis van de Hoogproost. Daarbij waren ook deken John Dautzenberg, Mgr. F.J.M. Wiertz en uiteraard de gastheer Thijs Hendrix aanwezig. Dit was niet alleen gezellig, maar ook informatief. Zo konden dr. De Reuver en ikzelf uitleggen wat het betekent en inhoudt om scriba van de Generale Synode te zijn.

Monseigneur De Korte (l) en dominee De Reuver (r).

Beeld: Tiffany Peters

Het aansteken van de Servaas-kaars.

Beeld: Tiffany Peters

Mgr. F.J.M. Wiertz – Dr. De Reuver – Mgr. De Korte – H.H. de Haan – Verduyn – T. Hendrix – Dautzenberg.

Beeld: privécollectie Thijs Hendrix

'Geloof bouwt bruggen'

Nabeschouwing 2 bij de tweede Bruggenbouwerslezing

door Harrie van Beers

Harrie van Beers, lid van de PR-commissie van de Heiligdomsvaart 2025, was op woensdag 9 oktober 2024 in de Sint-Jan bij de lezing 'Geloof bouwt bruggen'. Hij schreef de volgende impressie.

Bij aanvang van de duo-lezing ontsteken monseigneur De Korte, bisschop van het bisdom Den Bosch, en dominee René De Reuver, scriba van de generale synode van de protestantse Kerk in Nederland (PKN), samen de gezegende pelgrimskaars die op 6 september bij de aftrap van het Heiligdomsvaartjaar 2025 in de Sint-Servaasbasiliek zijn uitgereikt.

Er is moed voor nodig om te stellen dat geloof bruggen bouwt. Het zou niet veel moeite kosten, stelt dominee De Reuver, aan te tonen dat geloof (ook) verdeelt, en een bron is van conflict en oorlog. Binnen de kerkelijke traditie zijn die breuk(lijnen) aanwezig, denk aan het Oosters Schisma in 1054, toen de Oosters-orthodoxe kerken en de Rooms-Katholieke Kerk elkaar wederzijds excommuniceerden; de Reformatie in de 16de eeuw; en de talrijke kerk splitsingen en de verzuiling in de Nederlandse 19de en 20ste eeuw. En dan de niet te missen actualiteit: de rol van godsdienst in de huidige politieke conflicten; en de spanning tussen wetenschap en geloof.

Helaas is op de gezamenlijke geschiedenis van de Westerse kerken veel, mogelijk heel veel aan te merken, stellen zowel monseigneur De Korte als dominee De Reuver, maar desondanks stellen beiden: geloof bouwt bruggen. De evidentie daarvan ligt niet in de geschiedenis maar in de bron van ons geloof, God zelf. Dit is geen statische, onbewogen God, maar een drie-ene (Vader, Zoon en Heilige Geest) waarmee we ons uiteen mogen zetten en

verbonden kunnen voelen.

In de oecumene, stellen beide sprekers, is veel bereikt. Wat ons bindt is meer dan wat ons scheidt, maar ook nu nog: er is nog geen volledige communio. Hoopgevend is het verlangen naar een interreligieuze dialoog, in het bijzonder met moslims. 'Gods Geest werkt ver buiten de christelijke cultuurkring,' zegt bisschop De Korte, 'naar mijn mening ook in het leven van humanisten.' En: 'Alle spirituele krachten moeten gebundeld worden om deze wereld leefbaar door te geven aan de volgende generaties, en in de hoop dat alle mensen tot hun bestemming komen.'

De lezingen geven blijk van een toenadering tot elkaar, maar helaas blijft onduidelijk hoe door beide kerken bruggen kunnen worden gebouwd naar de vele mensen die de voorbije jaren de kerk de rug hebben toegekeerd.

In zijn boek *Anders verder* (2012) stelt De Reuver wel dat de Kerk verschillende vormen moet aannemen om iedereen te bereiken, iets dat hij nu opnieuw benadrukt. We zouden onze exclusieve identiteit, de overtuigdheid van het eigen gelijk, meer en vaker terzijde moeten schuiven ten faveure van de open blik, de handreiking naar de Ander en de schepping.

Een van de aanwezigen concludeerde, dat er vele wegen zijn die naar Rome (en Jeruzalem?) leiden. Daarop was de reactie van beide sprekers eensgezind. De verschillen kunnen – met hoeveel pijn die ook gevoeld worden – niet genivelleerd worden. 'We delen het geheimenis als verbondenheid, niet de nivellering.' En ja: daar is (ook) veel geloof voor nodig.

Moderator Ed van der Vorst.

Beeld: Tiffany Peters

Beeld: Tiffany Peters

Woensdag 11 december 2024

Het Bruggenbouwerspanelgesprek 'Muur of Brug voor vluchtelingen'

De vierde Bruggenbouwerslezing vindt plaats op woensdag 11 december 2024 en zal de vorm hebben van een panelgesprek o.l.v. Nathalie Ummels. Het onderwerp is: 'Muur of Brug voor vluchtelingen'.

Deelnemers aan het gesprek zijn: Gerben Huberts, Roger Ruijters en Anita Bastiaans.

Het is vaak lastig om ex-vluchtelingen in onze samenleving te laten integreren. Werk kan een belangrijke rol spelen. Hoe kunnen we tijdig, preventief, al aan bruggen beginnen te bouwen tussen mensen van zo verschillende achtergronden? Gerben Huberts is diaken voor vluchtelingenwerk bij de Protestantse Gemeente Roermond, Roger Ruijters is voorzitter van de Raad van bestuur van Envida en Anita Bastiaans is oud-wethouder van Maastricht en lid van de Raad van Bestuur van het COA. Nathalie is coördinator van het Refugee Project Maastricht, een projectorganisatie die een brug probeert te slaan tussen vluchtelingen, studenten en de plaatselijke bevolking.

Lezing op woensdag 11 december 2024

19.30 uur	Aanvang
20.00 uur	Start lezing

Locatie

St. Janskerk, Maastricht

Aanmelden

Voor een lezing kunt u zich aanmelden op: bruglezing@heiligdomsvaartmaastricht.nl of eventueel telefonisch bij Elly de Haan-Verduyn, 06 40 26 10 66. *De toegang is gratis.*

Philzuid presenteert...

Als deze vijfde nieuwsbrief bij jullie komt heeft het overigens al heel snel uitverkochte concert van de PhilZuid van 3 november al plaatsgevonden. In OPUS9 (Theresiakerk) werd uitgevoerd de *Stabat Mater* van Pergolesi. Dit werk werd ook in een vorige editie van de Heiligdomsvaart gespeeld in de Koepelkerk.

Philzuid is partner van de Heiligdomsvaart Maastricht 2025. Het orkest heeft in de aanloopfase, mede geïnspireerd door ons thema 'Wees een

Bruggenbouwer', twee concerten geprogrammeerd. De *Stabat Mater* dat op 3 november jongstleden met zeer veel succes in Maastricht werd uitgevoerd, en de *Matheus Passion* op 16 april 2025 (en op andere data in Venlo en Eindhoven). Tijdens de Heiligdomsvaart organiseert Philzuid een grootse PhilMob (op zaterdag 21 juni 2025) met toepasselijke werken op de lessenaar.

Wij appreciëren de samenwerking met Philzuid bijzonder! Warm aanbevolen!

Uitvoering van de *Stabat Mater* op 3 november 2024.

Beeld: Jean-Pierre Geusens/ Focuss 22

Zaterdag 14 juni 2025 Mis door Armeense gemeenschap

Op zaterdag 14 juni 2025, om 12.00 uur, zal de Armeense gemeenschap een bijzondere plechtige

mis vieren in de Servaasbasiliek ter ere van hun Armeense landgenoot, de Heilige Servatius.

Sint Servaas op waarde geschat

Hebt u misschien een speciale devotie voor Sint Servaas, of bent u naar hem vernoemd?

Bakt u pelgrimsbrood, of brouwt u een speciaal Servaas-bier? Kortom: speelt Sint Servaas een (grote of misschien iets kleinere) rol in uw leven? Zou u ons daarover willen vertellen? We zouden er blij mee zijn!

U kunt uw reactie sturen naar: communicatie@heiligdomsvaartmaastricht.nl

o.v.v. 'Sint Servaas in mijn leven.'

Kopy, we zijn er dol op

De alweer zesde nieuwsbrief zal in de eerste week van december 2024 verschijnen.

Alle kopy die ons wilt doen toekomen, zou dan uiterlijk op vrijdag 22 november aanstaande bij ons moeten zijn. U kunt die sturen naar: communicatie@heiligdomsvaartmaastricht.nl